

Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek middels proefsleuven (IVO-P)

Plangebied Staringlaan sportveld

dd. 12-11-2013

Onderzoeksgegevens

Onderzoek:	Staringlaan - Soest
Meldingnummer:	58336
SIC:	SL'13
Opdrachtgever (Contactpersoon)	Gemeente Soest Dhr. F. Supusepa Postbus 200 3760 CA Soest 035-609 34 11 f.supusepa@soest.nl
Uitvoerder:	Centrum voor Archeologie, Gemeente Amersfoort Langegracht 11 3811 BT Amersfoort (033) 4637797 archeologie@amersfoort.nl
Datum uitvoering:	9-10-2013 t/m 16-10-2013
Locatie / adres:	Staringlaan sportveld
Perceel:	Soest, sectienummer 4108
Gemeente:	Soest
Provincie:	Utrecht
Kaartblad:	32A
Coördinaten:	nw-hoek: 149.874 / 464.127
	no-hoek: 149.943 / 464.091
	zw-hoek: 149.855 / 464.030
	zo-hoek: 149.909 / 464.004
	centrum: 149.897 / 464.066
Omvang:	Plangebied: ca. 6820 m ² Onderzoeksgebied : ca 6820 m ²

Colofon

Datum:	12-11-2013
Rapporteur	T. Stolk MA
Versie	Definitief
Goedkeuring senior archeoloog (intern) Mevr. drs. F.M.E. Snieder	Datum: 12-11-2013 Handtekening:

Samenvatting

Bij het Inventariserend veldonderzoek middels proefsleuven zijn grondbewerkingssporen uit de Nieuwe Tijd, karrensporen uit de Middeleeuwen en sporen en vondsten uit de Steentijd aangetroffen. Het gaat hier om vuursteenconcentraties en (hard)kuilen die worden gedateerd in het Mesolithicum. Volgens de waarderingsmethode VS06 uit de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2) worden de archeologische resten binnen het onderzoeksgebied als behoudenswaardig geacht.

Inleiding

In opdracht van de Gemeente Soest heeft het Centrum voor Archeologie (CAR) een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd op het Sportveld Staringlaan te Soest.

Aanleiding

In verband met een bestemmingsplanwijziging heeft de Gemeente Soest besloten het plangebied eerst archeologisch te laten onderzoeken alvorens het terrein te verkopen ten behoeve van woningbouw. De verwachting is dat eventueel aanwezige archeologische sporen door de bouwactiviteiten ernstig verstoord en mogelijk zelfs geheel vernietigd zullen worden. De voorgenomen bodemversturende ingrepen vormen daarmee direct gevaar voor het eventueel ter plekke aanwezige bodemarchief.

Het plangebied ligt in een gebied met een middelhoge archeologische verwachtingswaarde op de Archeologische Beleidsadvieskaart van de gemeente Soest. Volgens het Bestemmingsplan Soest Midden en Zuid (2011) zijn archeologische voorwaarden aan de ontwikkeling van het betreffende plangebied gesteld, in het kader van de Archeologische Monumentenzorg.

Onderzoek

Om allereerst een goed beeld te krijgen van de aan- of afwezigheid van archeologische resten binnen het onderzoeksgebied is gekozen voor een *inventariserend veldonderzoek middels proefsleuven* (IVO-P). De onderzoeksopzet en vraagstelling hiervoor zijn door de Gemeente Soest in het Programma van Eisen *PvE IVO-P 'Soest - Staringlaan sportveld' 23-4-2013* vastgelegd.¹

Het veldwerk is van 09-10-2013 tot en met 16-10-2013 uitgevoerd door het CAR en stond onder verantwoording van mevr. drs. F.M.E. Snieder. De dagelijkse leiding lag in handen van mevr. T. Stolk MA. Zij werd daarbij geassisteerd door dhr. drs. M.K. Wijker en dhr. I. de Rooze MA. Het grondwerk is uitgevoerd door J. Ruitenbeek v.o.f. uit Amersfoort.

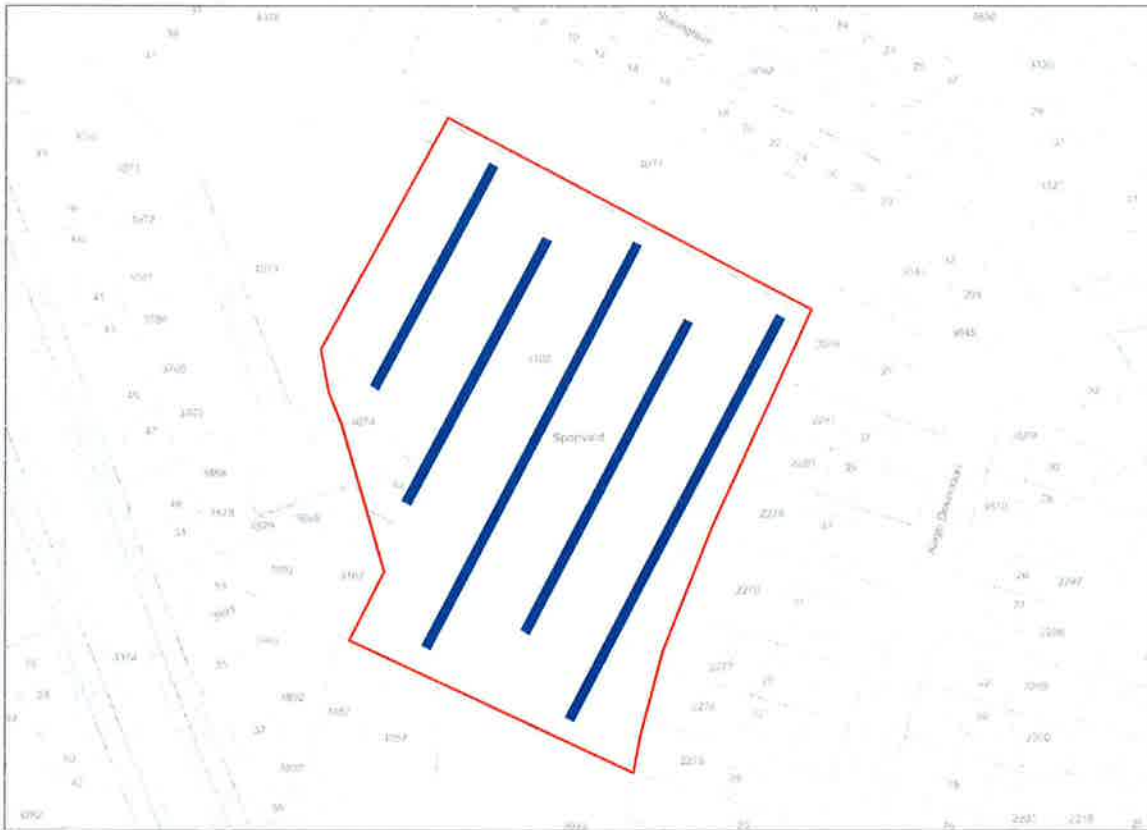
Selectierapport

Dit selectierapport dient als waarderend en adviserend tussenrapport, met daarin de voorlopige resultaten van het veldonderzoek, een analyse van de aangetroffen archeologische resten en een advies hoe hiermee moet worden omgegaan bij eventuele planrealisatie. Op basis van dit selectierapport kan het bevoegd gezag een beslissing nemen over de te ondernemen archeologische vervolgactiviteit.

¹ Verhamme, M.L. 23-4-2013: *Programma van Eisen. Staringlaan sportveld, te Soest*

Het onderzoek

Onderzoeksgebied

Afbeelding 1: Onderzoeksgebied (rood) en ingeplande sleuven (blauw)

Het archeologische vooronderzoek heeft plaatsgevonden binnen het rood omkaderde onderzoeksgebied, middels sleuven (blauw). Het selectieadvies dat uit dit rapport zal volgen betreft dan ook alleen dit onderzoeksgebied.

Doel en vraagstellingen

Hoofddoel van dit inventariserend veldonderzoek middels proefsleuven (IVO-P) is het vaststellen van de inhoudelijke en fysieke kwaliteit (aard, ouderdom, omvang, gaafheid, conservering) van het bodemarchief binnen het plangebied.

In het Programma van Eisen (PvE) is een aantal onderzoeksvragen opgesteld die als leidraad diende tijdens de opgraving. Deze onderzoeksvragen zijn:

- Zijn er binnen het onderzoeksgebied archeologische resten aanwezig?
 - Zo ja:
 - Wat is de landschappelijke context ervan?
 - Wat is de aard, omvang en datering van de resten en de gaafheid en conservering ervan?
 - Zo nee: Is er reden om aan te nemen dat er archeologische resten in de bodem aanwezig zijn geweest en zijn er dan uitspraken te doen over de aard, omvang en datering ervan en de reden van het verdwijnen?
- Wat is de archeologische waarde van de aangetroffen resten?

Uitvoering

Het onderzoeksgebied is conform het PvE met behulp van vijf werkputten onderzocht. Deze werkwijze zorgt ervoor dat de te ontgraven oppervlakte beperkt blijft (<10%) en toch een goed beeld ontstaat van wat er zich in de bodem bevindt. Eén van de sleuven (wp 5) is in overleg met het bevoegd gezag twee meter richting het noordwesten verschoven in verband met het voorkomen van dichte begroeiing op de plek waar de sleuf volgens het PvE was ingepland. Tevens zijn alle sleuven in het zuidwesten korter dan gepland, zodat de graafmachine voldoende manoeuvreerruimte overhield.

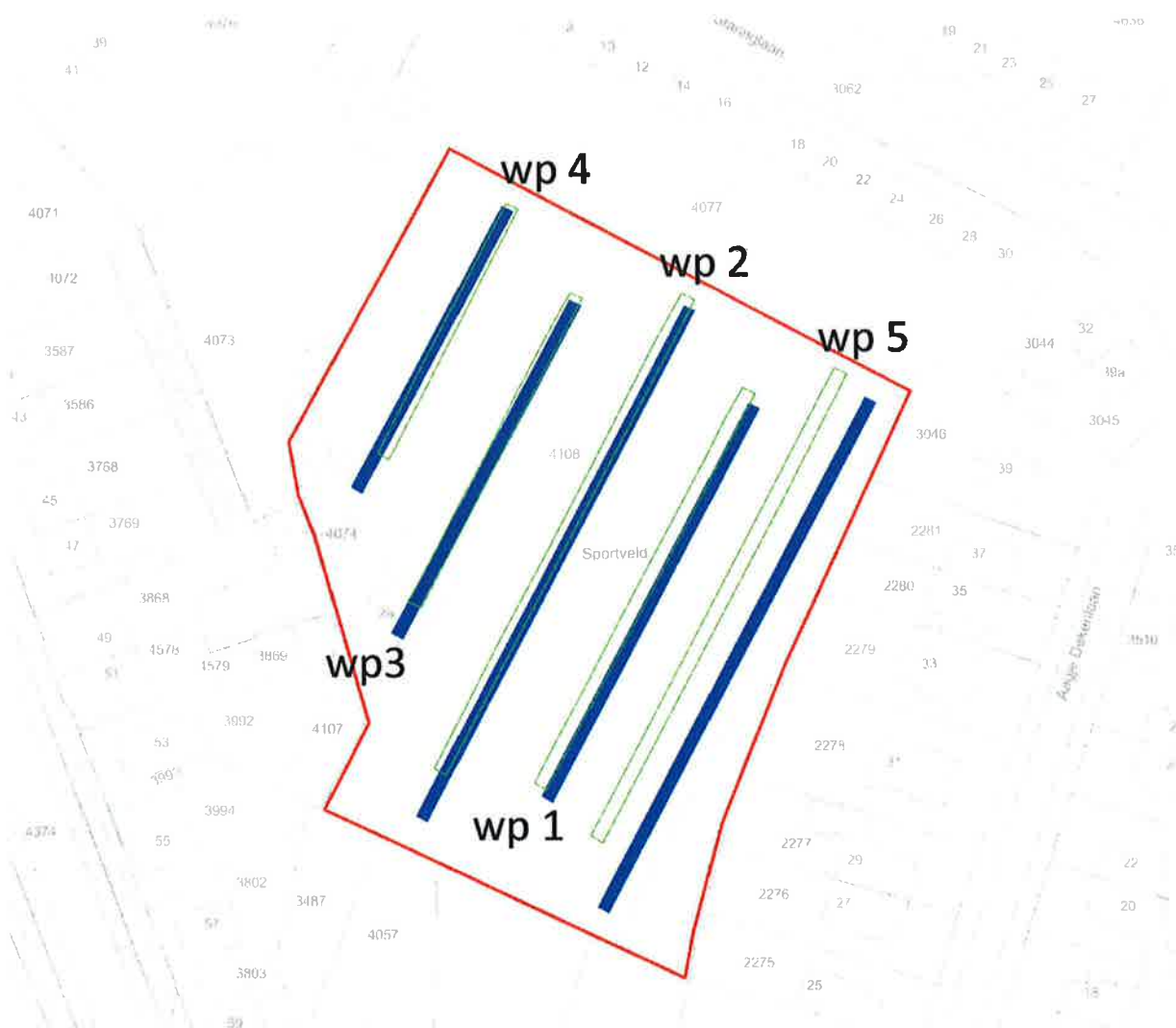
Werkputten, vlakken en profielen

De lengte van de sleuven varieerde van 43 tot 83 meter. De sleuven zijn vlaksgewijs verdiept tot een vlak waar archeologische resten (sporen en vondsten) zichtbaar waren. Het vlak werd aangelegd tot aan het schone dekzand, maar zodra een vondstconcentratie (zoals vuursteen) werd aangetroffen werd dit niveau als vlak aangehouden. De hoogte van het aangelegde vlak varieerde daardoor van circa 3,70+ tot 4,80+ NAP.

De bodemopbouw is van het noorden naar het zuiden gedocumenteerd door middel van profielstaafjes. In wp 2 is om de vijf meter het bodemprofiel beschreven. Tevens zijn voor een gedetailleerder overzicht van oost naar west in de vier resterende sleuven per sleuf drie profielen gedocumenteerd, namelijk in het noorden, midden en zuiden. In totaal zijn er 30 profielstaafjes beschreven en geïnterpreteerd.

Sporen, vondsten en monsters

Er zijn verschillende archeologische resten aangetroffen, in de vorm van sporen en vondsten. De sporen betroffen (hard)kuilen, bodemlagen, ploegsporen en karrensporen, waaraan 39 spoornummers (featurenummers) zijn uitgedeeld. Drie (hard)kuilen, twee karrensporen en één ploegspoor zijn gecoupeerd en getekend. Het vondstmateriaal bestond uit vuursteen, zeefmonsters, C14 monsters, een pollenbak en aardewerk. Deze vondsten zijn verzameld en gekoppeld aan een individueel vondstnummer, wat resulteerde in een totaal aan 101 vondstnummers. Er zijn meerdere zeefmonsters verzameld, zoals van de gecoupeerde (hard)kuilen. In één sleuf (wp 5) zijn om de vijf meter zeefmonsters verzameld van het vlaksniveau waaruit het vuursteen is aangetroffen en er is een pollenbak geslagen in één van de bodemprofielen.

Afbeelding 2: Onderzoekgebied (rood), met ingeplande sleuven (blauw) en daadwerkelijk aangelegde sleuven(wp 1 t/m 5) (groen)

Voorlopige resultaten

Bodemopbouw

Het onderzoeksgebied is volgens de geomorfologische kaart gelegen op gordeldekzand welvingen (3L6). Volgens de bodemkaart bevindt zich hier een zwarte enkeerdgrond van leemarm en zwak lemig fijn zand (zEZ21). De profielen van de werkputten waren goed leesbaar. De volledige bodemopbouw van maaiveld tot ongeroerde grond (C-horizont) is gedocumenteerd.² De opbouw van de bodem is van het noorden naar het zuiden over het hele terrein vrij eenvormig en kenmerkt zich door in het noorden lager gelegen dekzand, met naar het zuiden toe hoger gelegen dekzand. De bodemopbouw wordt hieronder in vier profielen beschreven die typerend zijn voor het zuiden (P16), midden (P23 en P19) en het noorden (P2) (afbeelding 3).

De gelaagdheid van de vier profielen wordt hieronder als volgt beschreven:

- Bouwvoor (BV): 29 - 40 cm dik (overal aanwezig)
- Ophogingslaag (1) met ploegsporen (2): 30 – 50 cm dik. Vooral aanwezig in het noorden en midden van het terrein (P2 en P19)
- Grijs zand: akker met pluggenlaag (3a en 3b) en ploegsporen (PV=F17): 10 – 70 cm dik. Vooral aanwezig in het noorden en midden (P2 en P19). Vanaf het midden tot het zuiden is de akker afwezig.
- Licht grijs/wit zand met donkergrijs lemige bandjes: zandverstuiving met humeuze bandjes (4): 20 – 100 cm dik. Overal aanwezig, vooral in het noorden en noordwesten een dik pakket. Richting het zuiden neemt het in dikte af.
- Bodemvormende lagen (5,6 en/of 7): ongeveer 20 cm dik. Vooral vanaf het midden naar het zuiden toe een goed ontwikkelde podzolbodem, waarbij laag 5 in het noorden lemig is en naar het zuiden zandiger wordt.
Laag 5 betreft de zwarte/donkergrijze (humeuze) bovengrond (A-horizont), laag 6 de licht grijze uitspoelingslaag (E-horizont) en laag 7 de donkerbruin/grijze inspoelingslaag (B-horizont).
- Dekzand (8): Moedermateriaal (C-horizont)

Afbeelding 4 laat van het noorden naar het zuiden het niveau verloop zien van het oorspronkelijke Pleistocene zand, waar in een jonger stadium, het Holoceen, in de bovenste 30 cm bodemvorming heeft plaatsgevonden. In het noorden is de bodem zwak ontwikkeld en is laag 5 (A-horizont) lemig, of zelfs venig. Hoe verder richting het zuiden, des te zandiger laag 5 wordt en is er een goed ontwikkelde veldpodzol (lagen 5, 6 en 7; respectievelijk A-horizont, E-horizont en B-horizont) aanwezig. De bodemvormende lagen zijn weergegeven als de bruine laag in afbeelding 4. Geel vertegenwoordigt het moedermateriaal, de C-horizont (laag 8).

²De C-horizont, ook wel *moedermateriaal*, is een laag die ongeroerd is en niet is veranderd door bodemvorming.

Afbeelding 3: Representatieve profielen van Zuid (P16), midden (P23 en P19) naar Noord (P2).

Afbeelding 4: Schematische weergave van het niveau van het Pleistocene zand. Het bruine bandje geeft de podzolbodem geeft aan, die in het Holoceen in de bovenste 30 cm van het Pleistocene zand is ontstaan.

Sporen

In totaal zijn er 39 sporen gedocumenteerd (afbeelding 6). Op basis van vondsten en stratigrafie worden de aangetroffen archeologische resten gedateerd van de Midden-Steentijd (Mesolithicum) tot de Nieuwe Tijd. De sporen waren goed leesbaar in het vlak. Door de intacte bodemopbouw is het archeologische bodemarchief niet verstoord geraakt.

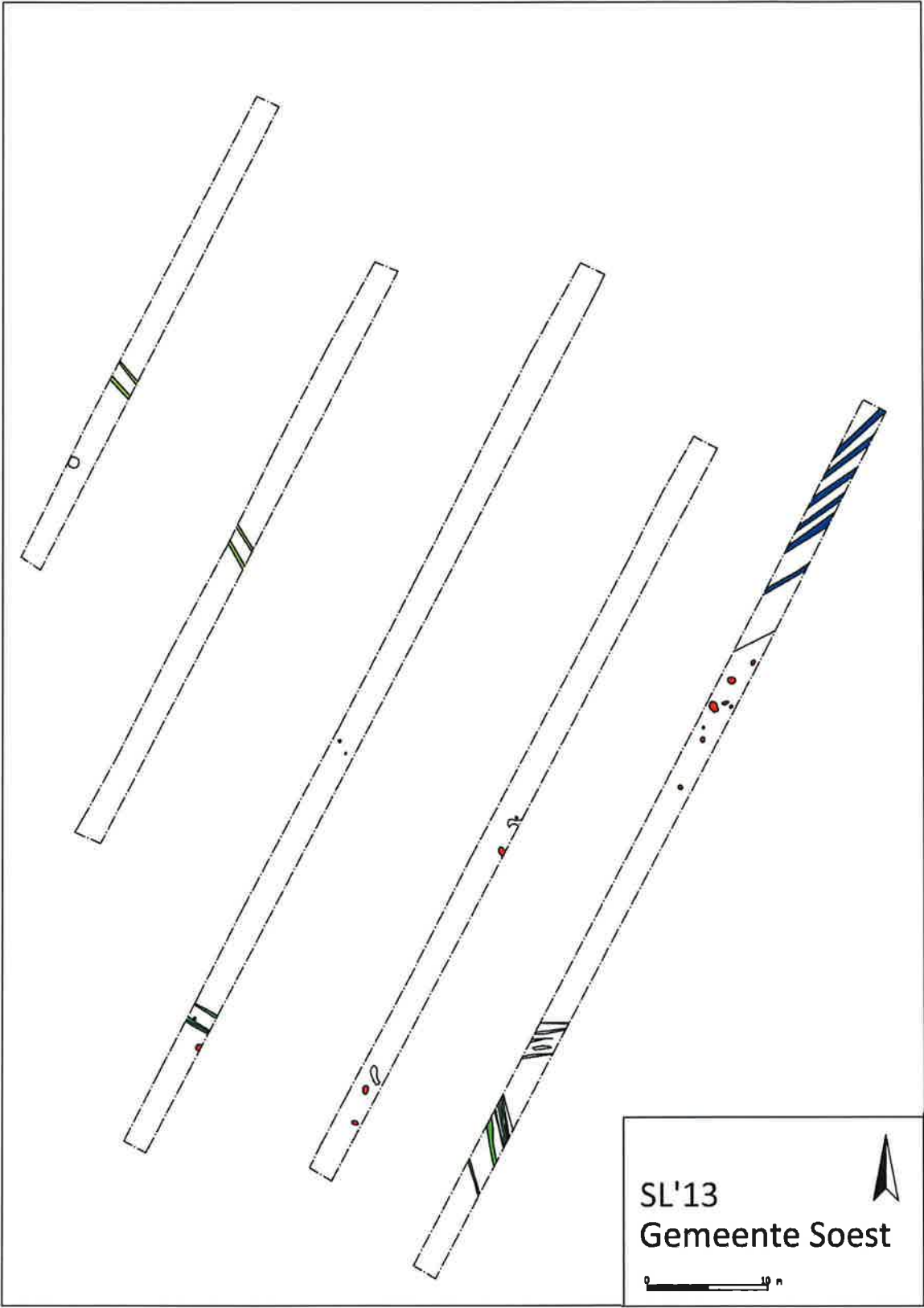
De sporen bestaan uit ploegsporen, ophogingslagen en een akker met plaggen uit de Nieuwe Tijd. Karrensporen uit de Middeleeuwen, (haard)kuilen uit het Mesolithicum en bodemverkleuringen of bodemlagen.

De ploegsporen (F17) zichtbaar in het aangelegde vlak kunnen gekoppeld worden aan de beginfase van de akker met plaggen (laag 3). De foto van P19 in afbeelding 3 geeft dit in het profiel goed weer.

De karrensporen bevinden zich onderin de stuifzand laag (laag 4). Onderstaande afbeelding (afbeelding 5) laat de karrensporen F5 en F7 zien ten opzichte van het profiel. Hierin is duidelijk zichtbaar dat deze gekoppeld kunnen worden aan de beginperiode van de zandverstuivingen.

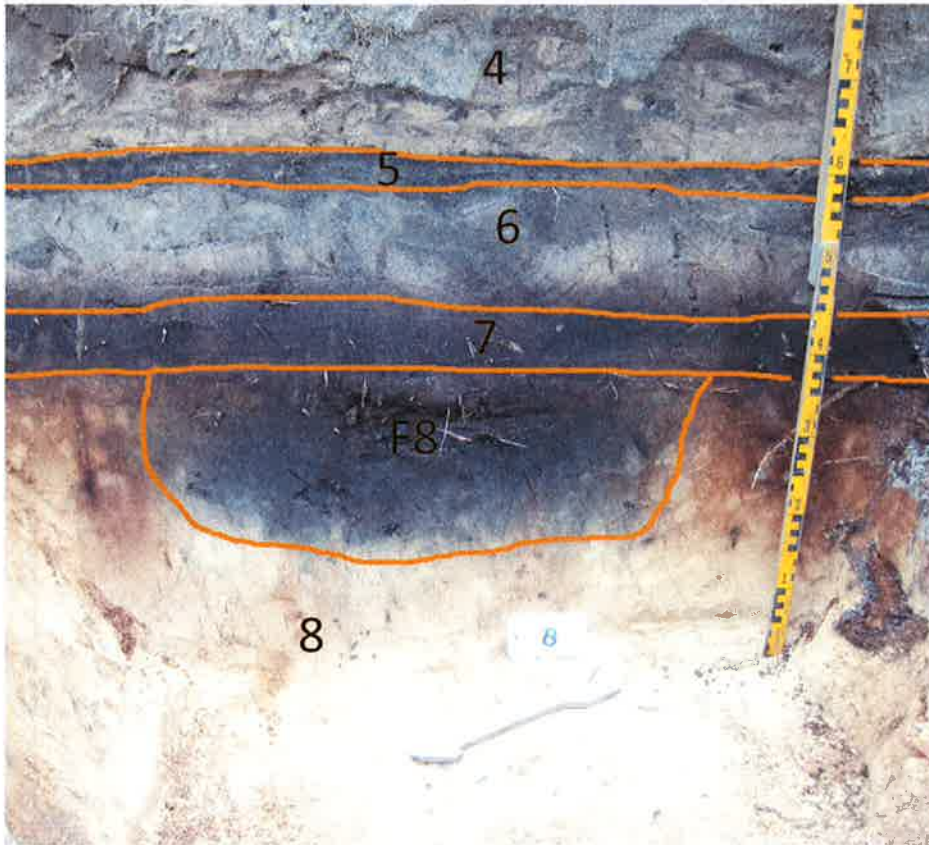

Afbeelding 5: Karrensporen F5 en F7 zichtbaar onderin de stuifzand laag.

Afbeelding 6: Alle aangetroffen sporen: blauw: ploegsporen ; groen: karrensporen ; rood: Steentijd (hard)kuilen ; wit: natuurlijke vlekken/lagen

De oudst aangetroffen resten zijn sporen uit het Mesolithicum en zijn ouder dan de Holocene podzolbodem. Spoor F8 is een voorbeeld van één van de Mesolitische sporen.

Afbeelding 7: Haardkuil F8 zichtbaar in het profiel

De kuil bevatte veel houtskool en vuursteen. Tevens is in het profiel te zien dat het spoor zich onder de bodemvormende lagen bevindt en daardoor ouder dan de podzolbodem (zie afbeelding 7). Dit leidt tot de conclusie dat het hier gaat om een zogenaamde haardkuil uit de Steentijd, waarschijnlijk het Mesolithicum.

Soort	Interpretatie	Datering	Feature
Ophoging met ploegsporen	lagen 1 en 2: egalisatie en grondverbetering	20 ^{ste}	1, 39
Ophoging	Laag 3: akker met plaggen ; grondverbetering	19 ^{de} (/20 ^{ste})	2, 37, 38
Ploegspoor beginfase laag 3	grondbewerking	17 ^{de} – 19 ^{de}	17
Karrenspoor	weg/route van A naar B	Middeleeuwen (14 ^{de})	5, 7, 15, 16, 31 t/m 35
Bodemlaag	laag 6 en 7: uit-en inspoeling podzol	Holoceen	10, 11, 13, 26, 27, 28, 29, 30
Kuilen	?	Mesolithicum	3, 4, 6, 9, 12, 14, 18 t/m 25
	Haardkuil	Mesolithicum	8
Natuurlijk	natuurlijke verkleuring/locale depressie	n.v.t.	36

Tabel 1: Overzicht van de aangetroffen sporen: soort, interpretatie en datering

Vondsten/monsters

Er zijn in totaal 101 vondstnummers uitgedeeld, waarvan een deel bestond uit zeefmonsters die zijn verzameld uit de Steentijd kuilen F8, 9, 24 en uit de podzollaag ter verzameling van vuursteen microlithen. Tevens is een pollenbak geslagen door de podzolbodem. De resterende vondstnummers betreffen aanlegvondsten van het vlak, of uit de profielen.

Dit vondstmateriaal bestond voornamelijk uit vuursteen, dat werd aangetroffen in de bovenste 20 - 30 cm van het dekzand, precies waar zich de uit-en inspoelingslaag van de podzol bevond (lagen 6 en 7). Het vuursteen is door dhr. dr. B.I. Smit, Senior onderzoeker Holoceen, Vroege Prehistorie van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed te Amersfoort bekeken en gedateerd in het Mesolithicum. Tevens is geconstateerd dat het om veel afslagen en een aantal artefacten gaat.

Uit de karrensporen is één fragment Steengoed (S1) aangetroffen dat te dateren is in de 14de eeuw. De akker met pluggen (laag 3) en ploegsporen (F17) dateren op basis van aardewerk fragmenten tussen de 17de en 19de eeuw. De jongste ophoging met ploegsporen (lagen 1 en 2) kunnen op basis van aardewerk en glas gedateerd worden in de 20ste eeuw.

De tabellen 1 en 2 geven hiervan een overzicht.

Vondstcategorie	Aantal
Aardewerk	20
C14 monster (Houtskool en zaadje)	7
Glas	2
Natuursteen	15
Pollenbak	1
Vuursteen	150
Zeefmonsters	31 (waarvan 4 big-bags)

Tabel 2: Overzicht van de vondst-/monstercategorieën met aantal en datering

Analyse en (voorlopige) interpretatie

Op basis van een eerste analyse van de lagen in het profiel en de aanwezige archeologische resten en vondsten is de voorlopige interpretatie van de vindplaats als volgt:

Het onderzoeksgebied is gelegen in een overgangsgebied van de Soester stuwwal naar het dekzandgebied ten oosten ervan. Op de geomorfologische kaart ligt het onderzoeksgebied op een gordeldekzand welving. Een dergelijk gebied kenmerkt zich door reliëfverschillen. Dit is ook zichtbaar op het terrein aan de Staringlaan. Daar laat het Pleistocene zand van het noorden naar het zuiden een hoogteverschil zien van bijna 140 cm, in het noorden ligt het dekzand lager (3,70+ NAP) dan in het zuiden (5.08+ NAP).

In het dekzand heeft zich in het Holoceen een bodem gevormd. Deze is in het noorden zwak ontwikkeld, maar vormt richting het zuiden een goed ontwikkelde podzol. Daar waar het dekzand omhoog komt, de A-horizont zandiger wordt en de podzol beter ontwikkeld is, bevindt zich in de inspoelings- en uitspoelingslagen vuursteen. Maar ook meer noordelijker, waar het vlak tot het schone dekzand is aangelegd, dus onder de bodemvormende lagen, zijn tevens kuilen gevonden waarin ook vuursteen aangetroffen is. De Steentijd resten liggen dus verspreid over het hele onderzoeksgebied. Deze combinatie van vuursteen verspreiding, samen met het aantreffen van kuilen en een haardkuil waaruit ook vuursteen is aangetroffen is archeologisch gezien bijzonder.

Boven de podzolbodem bevindt zich een laag wit stuifzand met afwisselend humeuze bandjes. Het gaat hier om een lange periode van zandafzetting, gezien het feit er meerdere humeuze bandjes zichtbaar zijn. Dit suggereert verschillende vegetatielagen en dus 'rustmomenten' in de sedimentatie. Verder is de laag stuifzand vrij dik, variërend van 20 cm tot zelfs 100 cm in de noordwestelijk gelegen sleuven. Voornamelijk in het noordwesten van het onderzoeksterrein lijkt dit zand onder invloed van natte omstandigheden te hebben gestaan. Onderin het stuifzand zijn op een aantal plekken karrensporen aangetroffen. Gezien de stratigrafie van de profielen bestond deze weg aan het begin van deze verstuiwingsperiode. Op basis van het aangetroffen aardewerk zijn de karrensporen en de beginfase van de verstuiwing niet ouder dan de 14de eeuw.

In het noordelijke deel van het onderzoeksgebied bevindt zich een akker dat is opgehoogd met plaggen waarin ploegsporen zijn te zien. Het aardewerk uit de akkerlaag dateert deze in de 19de eeuw. In het zuiden was deze akker niet aanwezig. In de 20ste eeuw is het hele terrein opgehoogd tot het huidige maaiveld (de bouwvoor).

Evaluatie

De aangetroffen archeologische sporen en vondsten zijn in het kader van het onderzoeksdoel geëvalueerd. Vastgesteld is daarbij dat de resten in voldoende mate zijn onderzocht en gedocumenteerd om de gestelde onderzoeksvragen te kunnen gaan beantwoorden.

Waardering

Om tot een gefundeerd advies te kunnen komen hoe verder om te gaan met de aanwezige archeologische resten op de locatie, zijn de archeologische sporen en resten gewaardeerd, aan hand van de waarderingsmethode VS06 uit de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2).

Ter waardering wordt gekeken naar de aspecten *beleving*, *fysieke kwaliteit* en *inhoudelijke kwaliteit*, waarbij de verschillende aspecten scores toebedeeld krijgen waaraan punten zijn verbonden; laag, midden of hoog (zie afbeelding 8).

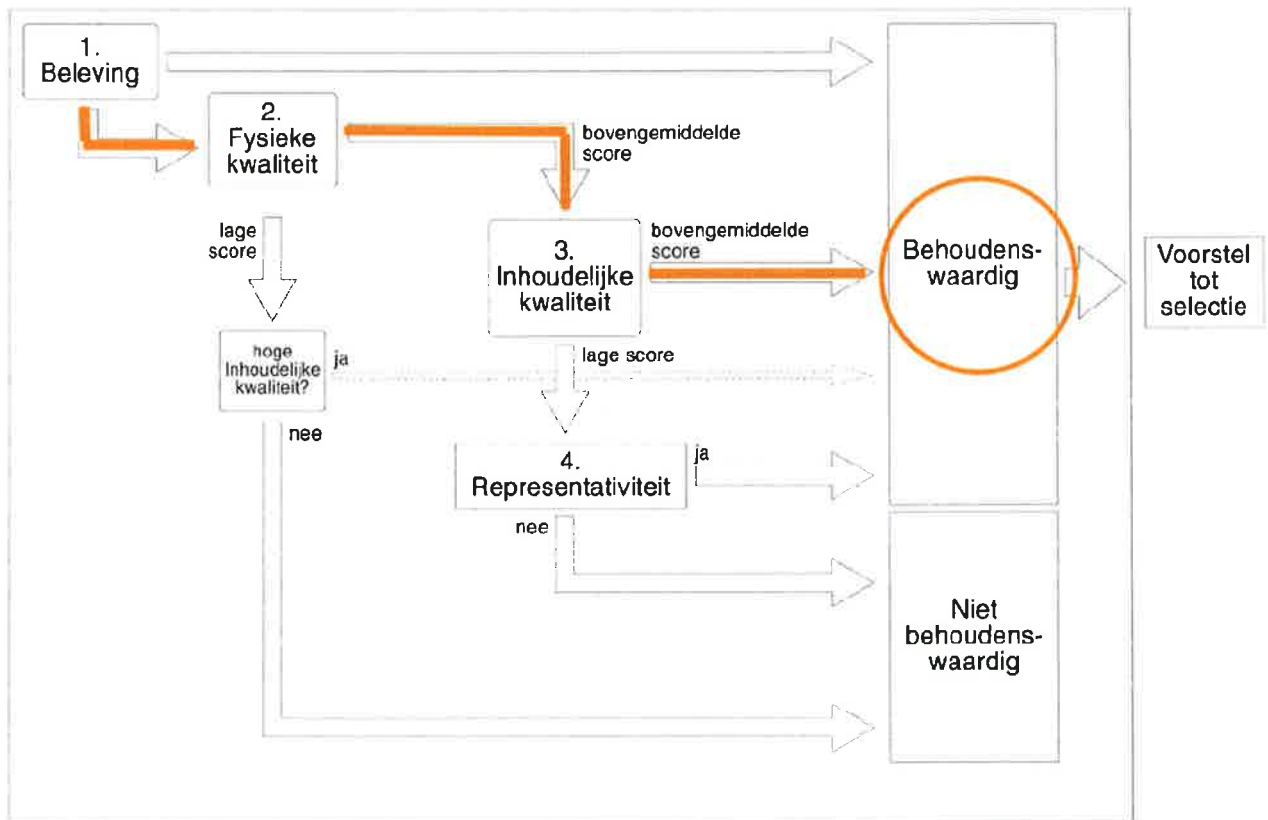
Waarden	Criteria	Scores		
		Hoog	Midden	Laag
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord		
	Herinneringswaarde	Wordt niet gescoord		
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	3	2	1
	Conservering	3	2	1
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid	3	2	1
	Informatiewaarde	3	2	1
	Ensemblewaarde	3	2	1
	Representativiteit	N.v.t.		

Afbeelding 8: Scoretabel per waarde en criteria

Met deze methode wordt op voorgeschreven wijze bepaald of een vindplaats al dan niet behoudenswaardig is. Bij de waardering wordt ten eerste gekeken naar de belevingswaarde. Als deze laag scoort, dan wordt de vindplaats op fysieke kwaliteit beoordeeld. Een vindplaats wordt behoudenswaardig indien op de fysieke kwaliteit een score van vijf of zes wordt toegekend. Bij een middelmatige tot lage score (vier punten of minder), wordt er op inhoudelijke kwaliteit gewaardeerd. Afhankelijk of dit criteria hoog (≥ 7 punten) of laag scoort wordt de vindplaats wel of niet behoudenswaardig geacht.

- De *belevingswaarde* van de aangetroffen archeologische resten is laag; de sporen zijn niet zichtbaar in het landschap.
- Onder *fysieke kwaliteit* wordt *conservering* en *gaafheid* verstaan. De resten waren goed leesbaar in het vlak en intact doordat het terrein niet vergraven is. Hierdoor scoren ze op *gaafheid* hoog en op *conservering* hoog. De fysieke kwaliteit scoort daarmee bovengemiddeld hoog (totaal 6 punten, zie afbeelding 8).
- De beoordeling van de *inhoudelijke criteria* valt in *zeldzaamheid*, *informatiewaarde*, *ensemblewaarde* (archeologische en landschappelijke context) en *representativiteit* uiteen. De combinatie van de archeologische resten; zoals de hoge vuursteenconcentratie, met (haard)kuilen en een compleet intacte bodem worden in deze omgeving als zeldzaam bestempeld (*zeldzaamheid* scoort hoog). Tevens leveren ze veel informatie op in archeologische zin. De sporen én vondsten uit eenzelfde periode waarvan weinig bekend is, geven meer informatie over het gebruik van het landschap én complementeren de bestaande gegevens over het Mesolithicum in en rondom Soest (informatiewaarde van de resten is hoog). De aanwezige zeldzame combinatie van een concentratie aan vuursteenvondsten mét bijbehorende (haard)kuilen met vuursteen geeft een unieke gelegenheid de samenhang ervan binnen een landschappelijke context te bestuderen (ensemblewaarde is hoog). De inhoudelijke kwaliteit scoort daarmee hoog. Omdat aan de criteria *informatiewaarde* en *ensemblewaarde* reeds een bovengemiddelde score is toegekend, hoeft de *representativiteit* niet meer gewaardeerd te worden.

Op basis van deze uitkomsten kan volgens het stroomdiagram (KNA, versie 3.2) (afbeelding 9) de volgende conclusie getrokken worden: de archeologische resten op deze locatie zijn behoudenswaardig.

Afbeelding 9: Stroomdiagram waardering vindplaatsen. In oranje, de uitkomsten van Sportveld Staringlaan

Conclusie

De archeologische resten worden op fysieke en inhoudelijke kwaliteit hoog gewaardeerd, door de combinatie van vondsten c.q. sporen en de onaangetaste laag waarin ze zich bevinden en worden derhalve als *behoudenswaardig* beschouwd. Dit betekent dat de resten archeologisch dermate waardevol zijn om ongezien te laten verdwijnen. In dat geval zijn twee opties mogelijk:

- 1) Behouden van de archeologische resten *in situ*, zou door middel van planaanpassing mogelijk kunnen zijn, zolang het bodemarchief niet wordt verstoord.
- 2) Voorafgaand aan geplande bodemverstering binnen het plangebied is aanvullend archeologisch onderzoek noodzakelijk met als doel de vindplaats of vindplaatsen waartoe de archeologische resten behoren nader te lokaliseren en waarderen. Het is raadzaam om hierbij een Steentijd specialist te betrekken.

Advies

Het CAR adviseert dat voorafgaande aan bodemverstorende werkzaamheden met betrekking tot de archeologie nader onderzoek noodzakelijk is of dat behoud *in situ* van toepassing zal zijn.

Bijlage I - Tijdsbalk

